



Krakkaveldi

Barbara Holm

Redaktørur á Vikuskiftis Sosialinum

Krakkaveldið: Eftirlit ella álit?

Hvat kemur fyrst, hønan ella eggð. Ein filosofiskur spurningur av teimum heilt stóru



Og somuleiðis kunnu vit spyrja, hvat kom fyrst, almenni yvirbygnaðurin ella ynski frá fólkinum um eftirlit, tænastrur og uppiblandan frá tí almenna. Eitt er so vist, at fáur vildi verið valdur á ting uttan okkurt lyfti um almennar gávur. Um tú stillaði upp og lovaði at geva fólki færri tænastrur, færri almennar stovnar og harvið størri persónligt frælsi við øllum tí, sum hartil hoyrir, so hevði tú neyvan verið vald.

Hinvegin eru tey nógvi í ymiskum pørtum av samfelagnum, sum halda almenna yvirbygnaðin vera ov stóran. Vælfærdarsamfelagið byrjaði upprunaliga sum eitt trygdarnet til tey veiku, sjúku og gomlu. Síðani hevur tað útviklað seg, og í dag hava vit alt frá hesum upprunaliga trygdarnetið til almenna uppiblandan í tína matvanar, drekkivanar og lívsstíl annars. Halgir Winther Poulsen er ein teirra, sum heldur hetta verið farið ov langt. Hann vísir á, at hesin veldugi yvirbygnaðurin er størri, enn tað føroyska samfelagið megna at bera.

Tað er bara ein spurningur um tíð, áðrenn vit hokna

undir almenna geiranum, heldur sakførarin. Hvørjaferð ein trupulleiki stingur seg upp, ja, so stovnseta vit ein almennan stovn. Tá trupulleikin er loystur, so lata vit tó almenna stovnin vera verandi, og enda sostatt við einum ótali av almennu stovnum, sum hava ivasamt eksistensgrundarlag.

Til hesa temasiðurnar hevur Vikuskiftis Sosialurin verið í samband við fleiri fyrirkur innan ymiskar vinnugreinar, og tendensurin er greiður. Fyrirkurnar tora ikki at tala at alment. Og hetta er ein tendensur, sum Marita Rasmussen kennir alt til. – Vit vita fleiri dømi um, at almennir stovnar leggja eftir fyrirkum og einstaklingum, um tey alment finnast at, sigur hon millum annað í temanum hesaferð.

Men Mortan í Hamrabýrgi og Leif Sørensen eru tveir menn við drúgvum royndum innan føroyska matvinnu, og teir tora at tala at. Teir báðir eru á einum máli um, at Heilsufrøðiliga Starvsstovan spennir bein fyrir matvinnuni. Marita Rasmussen er ikki ósamd í hesum. Hon sigur, at sjálvandi mugu vit fylgja teimum útlandsku sáttmálum, vit hava bundið okkum til, men lógarverkið fyrir heimamarknaðin eigur at verið eftirkannað, so tað verður lættari at framleiða ymiskar vørur til føroyska nýtslu.

Óansæð hvør loysnin er, kunnu vit venda aftur til filosofiska spurningin. Eru almennu Føroyar til fyrir fólkið, ella er fólkið og vinnan til fyrir almennu stovnarnar. Undir øllum umstøðum má spurningurin setast, tá ið fyrirkur og einstaklingar halda seg aftur at tala at av ótta fyrir avleiðingum.

Eftirlits Føroyar

Marita Rasmussen

Vinnuhúsið

FYRITØKUR OG EINSTAKLINGAR TORA IKKI ALTÍÐ AT TALA AT

– Tað er eyðsæð, at vinnan kennir eitt órættvísi, men torir ikki tala at almennum stovnum. Einamest tí, at tað er dømi um, at tað fær avleiðingar fyrir tann, sum sigur sína hugsan, sigur Marita Rasmussen, stjóri í Vinnuhúsinum

BARBARA HOLM

Til hesa temasiðurnar hevur Vikuskiftis Sosialurin tosað við eina ørgrynnu av fyrirkum í ymiskum vinnugreinum. Endamálið var at fáa innlit í, hvussu ymiskar fyrirkur uppliva eftirlit og samskipti við almennar stovnar, so sum Heilsufrøðiliga Starvsstovuna. Vit kenna øll ræðusøgurnar um, at almennir stovnar spenna bein fyrir vøkstri og nýhugsan, og tað fingur vit í Sosialinum eisini váttað frá fleiri ymiskum eigarum av smærri fyrirkum. Men so at siga eingin vildi stíga fram av ótta fyrir avleiðingum.

– Hatta kenni eg til, sigur Marita Rasmussen, tá ið hon verður spurd um hetta.

– Tað er eingin ivi um, at vinnu-



Tað er eingin ivi um, at vinnulívsfólk og einstaklingar ræðast at siga sína hugsan alment, tí vit vita dømir um, at tað fær avleiðingar fyrir seinni samstarv við tað almenna»

Marita Rasmussen

lívsfólk og einstaklingar ræðast at siga sína hugsan alment, tí vit vita dømir um, at tað fær avleiðingar fyrir seinni samstarv við tað almenna, sigur Marita Rasmussen.

Hon vil ikki siga, hvørji dømi tey í Vinnuhúsinum kenna til, tí tey verða biðin um at taka mál av hesum slagnum upp vegna fyrirkurnar.

– Vit vita, at fyrirkur ikki altíð tora at tala at, og vit hava dømir um, at fyrirkur kenna tað so, at tað fær avleiðingar orsakað av hasum. Men um óttin altíð er grundaður, skal eg ikki siga, sigur Marita Rasmussen.

Men spurd um almennir stovnar beinleiðis eru ein hóttan móti vinnulívinum, er Marita ikki í iva.

– Nei. Tú kanst ikki skera allar stovnar yvir ein kamb. Fyri tað allar mesta uppliva vit, at stovnar